

INVALIDITĀTES LIETU NACIONĀLĀS PADOMES SĒDES PROTOKOLS

Rīgā

Nr. 1

2017.gada 28.februāris

Sēdi vada:

J. Reirs Labklājības ministrs, padomes priekšsēdētājs.

Padomes locekļi vai to deleģētie pārstāvji:

O.Briedis Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministra deleģētais pārstāvis, ministra padomnieks;

A.Ilves Tiesībsarga biroja Sociālo, ekonomisko un kultūras tiesību nodaļas juridiskā padomniece;

I. Leimane-Veldmeijere Resursu centra cilvēkiem ar garīgiem traucējumiem "Zelda" direktore;

Dz.Mergupe-Kutraite Izglītības un zinātnes ministrijas deleģētais pārstāvis, Izglītības departamenta vecākā referente;

Ē.Miķītis Veselības ministres deleģētais pārstāvis, Veselības aprūpes departamenta direktors;

L.Neiders Ekonomikas ministra deleģētais pārstāvis, Tautsaimniecības struktūrpolitikas departamenta Ekonomikas politikas koordinācijas nodaļas vadītāja vietnieks;

N.Pīlipsis Sabiedrības integrācijas fonda deleģētais pārstāvis, Diskriminācijas novēršanas programmas koordinators;

S.Sproģe Latvijas Neredzīgo biedrības centrālās valdes priekšsēdētāja;

E.Vorslovs Latvijas Nedzirdīgo savienības prezidents.

Citi dalībnieki:

E.Celmiņa Labklājības ministrija, Sociālās iekļaušanas politikas departamenta direktore;

R.Fedosejeva Ieslodzījuma vietu pārvalde, Centrālā aparāta Medicīnas daļas vadītāja p.i.;

R.Fila Valsts policijas priekšnieka vietnieks, Galvenās administratīvās pārvaldes priekšnieks;

I.Janušone Valsts policija, Galvenās kārtības policijas pārvaldes Koordinācijas un kontroles pārvaldes Dienestu koordinācijas birojs;

- O.Kulakova Ieslodzījuma vietu pārvaldes priekšnieka vietiece,
pulkvežleitnante;
- K.Ķipēna Tieslietu ministrija, Nozaru politikas departamenta Kriminālsodu
izpildes politikas nodaļas vadītāja;
- G.Ozols Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija, Publisko
pakalpojumu departamenta direktora vietnieks, E-pakalpojumu
nodaļas vadītājs;
- I.Piļāne Tiesībsarga birojs, Pilsonisko un politisko tiesību nodaļas
vadītāja;
- A.Putniņa SIA „Agile & Co” pētniece;
- M.Pužuls Latvijas Brīvo arodbiedrību savienība, Konsultants darba
aizsardzības jautājumos;
- R.Strode Labklājības ministrija, Sociālās iekļaušanas politikas
departamenta projekta vadītāja.
- Protokolē:**
- R.Veidliņa Labklājības ministrija, Sociālās iekļaušanas politikas
departamenta vecākā referente.

Sēdi sāk plkst. 9:30

Darba kārtībā:

1.	Informācija par pētījuma „Pētījums par starptautisko praksi personu ar invaliditāti atbalsta sistēmu jomā” rezultātiem	SIA „Baltijas Konsultācijas” un SIA „Agile & Co” (A.Putniņa)
2.	Pieejamie atbalsta pasākumi personām ar invaliditāti apcietinājuma un ieslodzījuma vietās	Valsts policija (Renāte Fila) un Tieslietu ministrija (Kristīne Ķipēna)
3.	Publisko iestāžu mājaslapu pieejamība personām ar invaliditāti	Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija (VARAM) (Gatis Ozols)
4.	Invaliditātes lietu nacionālās padomes 2017.gada darba plāna apspriešana	Labklājības ministrija
5.	Dažādi	

1.jautājums

Informācija par pētījuma “Pētījums par starptautisko praksi personu ar invaliditāti atbalsta sistēmu jomā” rezultātiem

A.Putniņa

E.Celmiņa

A.Putniņa klātesošos iepazīstina ar pētījuma ietvaros veiktā starptautiskās prakses izvērtējuma rezultātiem un analīzi par personām ar invaliditāti Latvijā pieejamo atbalsta sistēmu nodarbinātības un izglītības jomā.

Pētniece ilustrē, kā iepriekšējos nodevumos izstrādātos indikatorus paredzēts pielietot. Ilustrēšanai izvēlēta joma „*Vienlīdzības un diskriminācijas aizliegums*”, kas ietverta vairākos Konvencijas¹ pantos. Tā raksturošanai izmantotie indikatori ir: sociālā distance kopienā, uztvertā diskriminācija sabiedrībā un diskriminācijas pašuztvere.

Turpinājumā seko personu ar invaliditāti iekļaujošas izglītības atbalsta sistēmas starptautiskās prakses izvērtējums, kur pētnieki secina, ka iekļaujošu izglītību veido četri atbalsta pīlāri: kopienas līdzdalība, skolu kapacitāte, izglītības saturs un dažādi kompensācijas mehānismi. Latvija iekļaujošas izglītības modeļa pilnveidošanai, no starptautiskās prakses var pārņemt principus, bet ne pasākumus, jo tas ir komplekss pasākums, kur pats pasākums ir atkarīgs no iesaistīto personu rīcības. Pētījumā Latvijas iekļaujošas izglītības sistēma ir skatīta no bērna ar invaliditāti un viņu vecāku perspektīvas. A.Putniņa atzīst, ka iekļaujošas izglītības ieviešanai Latvijā, būtiski ir nodrošināt vienotu redzējumu par iekļaujošu izglītību, nodrošināt datu un informācijas apmaiņu, pilnveidot *Nauda seko skolēnam* principu un novērst funkciju dublēšanos. Pētnieku grupas skatījumā iekļaujošas izglītības kvalitāti ietekmē: iekļaujošais atbalsts skolās, vecāku socioekonomiskais statuss, vajadzību groza nodrošināšana un koordinējoša komanda pašvaldībā. Iekļaujošas izglītības īstenošanai pētnieki ierosina vispirms veidot koordinējošu komandu pašvaldības un valsts līmenī. Pašvaldībā koordinators saņemtu informāciju un izvērtētu, kuri atbalsta pasākumi (sociālais atbalsts, transporta kompensācija vai atbalsts izglītības iestādē) nepieciešami.

Savukārt no starptautiskās pieredzes analīzes pētnieki secina, ka iekļaujošu nodarbinātību veido dažādi atbalsta mehānismi: diskriminācijas aizliegums, kvotas, atbalsts darba devējiem un pasākumi ieiešanai darba tirgū. Lai Latvijā īstenotu iekļaujošu nodarbinātību, nepieciešams pilnveidot informācijas aprites mehānismu un Nodarbinātības valsts aģentūras filiālēs nodrošināt koordinatoru, kurš sadarbotos ar darba devējiem, nevalstiskajām organizācijām, bezdarbniekiem un nenodarbinātām personām ar invaliditāti. Pētījumā var detalizētāk iepazīties ar Latvijas iekļaujošas nodarbinātības modeļa piedāvājumiem risinājumiem, kā arī ir identificēti vājie posmi.

E.Celmiņa papildina, ka ir paredzēts atlasīt rādītājus, kuri pētījumā ir identificēti kā pielietojami Konvencijas atsevišķo pantu mērīšanai, tādējādi

¹ Apvienoto Nāciju Organizācijas Konvencija par personu ar invaliditāti tiesībām

turpmāk informācijas iegūšanai par kādu no Konvencijas pantiem būs pieejams apkopojums, kur atspoguļots, ar kādiem rādītājiem attiecīgo pantu mēra.

Nolemj: Akceptēt nodevumu.

Kādā no šī gada sēdēm izskatīt un saskaņot rādītājus, kuri tiks izmantoti Konvencijas pantu ietekmes mērīšanai.

2.jautājums

Pieejamie atbalsta pasākumi personām ar invaliditāti apcietinājuma un ieslodzījuma vietās

R.Fila, K.Ķipēna

Valsts Policijas pārstāve iepazīstina ar aizturēšanas procesu. Šis process sastāv no diviem posmiem. Pirmais posms var ilgt līdz četrām stundām, un tas ir paredzēts personas datu noskaidrošanai. Ja tiek konstatēts, ka persona ir izdarījusi darbību, kas klasificējama kā noziedzīgs nodarījums, un nepieciešams iegūt papildus informāciju, tiek pieņemts lēmums par tās ievietošanu īslaicīgās aizturēšanas vietā. Šajā brīdī sākas otrais posms, kad tiek aizpildīta veidlapa, kurā ir arī jautājumi par veselības stāvokli un nepieciešamajiem atbalsta pasākumiem. No visām aizturētajām personām tikai 0.01% sevi ir identificējušas kā personas ar invaliditāti. Tā kā reģionos ir ļoti mazs aizturēto personu īpatsvars, nav finansiāli lietderīgi nodrošināt palīglīdzekļus un mediķa klātbūtni. Bet vietās, kur ir lielāks aizturēto īpatsvars, strādā mediķis un ir nodrošināti tehniskie palīglīdzekļi, piemēram, Daugavpilī īslaicīgās aizturēšanas vietā ir pielāgota kamera personām ar pārvietošanās traucējumiem, Rīgas īslaicīgās aizturēšanas vietā strādā mediķis un ir pieejami tehniskie palīglīdzekļi.

Jau otro gadu Valsts policijas koledžā personas, kuras strādās īslaicīgās aizturēšanas vietās, apgūst mācību programmu, kurā apgūst aizturēto iztaujāšanas prasmes, lai spētu identificēt pazīmes, kuras liecina par nepieciešamajiem papildus atbalsta pasākumiem.

Turpinājumā Tieslietu ministrijas pārstāvis iepazīstina klātesošos ar Latvijas cietumu sistēmu un cietumos pieejamajiem pakalpojumiem.

Pēdējos gados personu ar invaliditāti ieslodzīto skaits ir palielinājies, ja 2014.gadā gada laikā bija 365 personas ar invaliditāti, tad 2016.gadā – 502 personas ar invaliditāti.

Personas ar invaliditāti cietumā saņem identiskus pakalpojumus kā citi ieslodzītie. Persona dokumentus invaliditātes ekspertīzei var iesniegt arī atrodoties ieslodzījuma vietā.

Resocializācijas programmas ietvaros, iespēju robežās, ikviens ieslodzītais tiek iesaistīts izglītības, nodarbinātības un brīvā laika pasākumos. Ar ieslodzītajiem strādā psihologs. Katrs ieslodzītais saņem sekojošus pakalpojumus: palīdz ar sociālo jautājumu risināšanu, kas ir ļoti aktuāli pirms soda izciešanas beigām, sniedz informāciju par sociālās palīdzības un sociālo

pakalpojumu saņemšanas iespējām brīvībā. Turklāt ieslodzījumu vietās ir pieejami informācijas kioski, kur iespējams aplūkot noteiktas mājas lapas, pārsvarā normatīvo aktu vietnes, un iegūt pamata informāciju.

Cietumos, kuros Ieslodzījuma vietu pārvalde veic rekonstrukciju vai ēka tiek celta no jauna, tiek ievēroti visi būvniecības standarti, tai skaitā, lai nodrošinātu vides pieejamības prasības. Ēkās, kuras tiek celtas no jauna, papildus tiek domāts, lai personas ar pārvietošanās traucējumiem, sodu varētu izciest pirmajā stāvā.

Katrā cietumā ir sertificēta ārstniecības iestāde, kur ieslodzītie pēc nonākšanas cietumā, trīs dienu laikā iziet veselības pārbaudi. Papildus tiek ievāktas ziņas gan no paša cilvēka, gan no ārstniecības iestādēm par katra ieslodzītā veselības stāvokli. Šajās medicīnas daļās tiek veikta virkne izmeklējumu, taču lielākā daļa izmeklējumu tiek veikta parastajās ārstniecības iestādēs, uz kuriem ieslodzītie tiek nogādāti ar konvoju. Aptuveni desmit gadus ieslodzītie var saņemt tieši tādus pašus veselības aprūpes pakalpojumus kā ikviens Latvijas iedzīvotājs, t.i., bezmaksas valsts nodrošināto pakalpojumu grozu, kompensējamus medikamentus vai saņemt maksas pakalpojumus.

Tieslietu ministrijas pārstāve norāda, ka ieslodzījuma vietās trūkst speciāli apmācīts personāls personu ar pārvietošanās traucējumiem aprūpei.

Nolemj: Sniegto informāciju pieņemt zināšanai.

Latvijas Nedzirdīgo savienībai Ieslodzījuma vietu pārvaldei sagatavot un iesniegt informāciju izplatīšanai cietumu darbiniekiem par Latvijas Nedzirdīgo savienības izsniedzamo tehnisko palīgīdzekļu pieteikšanās un izsniegšanas kārtību.

3. jautājums

Publisko iestāžu mājaslapu pieejamība personām ar invaliditāti G.Ozols

G.Ozols klātesošos iepazīstina ar iestāžu tīmekļa vietņu atbilstības pētījuma rezultātiem. 2015.gadā VARAM novērtēja vairāk nekā 100 valsts iestāžu mājas lapas, no kurām apmēram 48% gadījumu mājas lapu pieejamība tika novērtēta augstā vai vidēji augstā līmenī, bet 52% gadījumu pieejamība bija zema vai vidēji zema. Pieejamības testus veic mašīna.

Latvijas valsts iestāžu e-indekss analizē iestāžu e-pārvaldes iespēju pielietojumu un efektivitāti iestāžu iekšējā darba organizācijā un starpiestāžu procesos, kā arī sniegto e-pakalpojumu pieejamību iedzīvotājiem. Pēdējā novērtējumā iekļauts arī mājas lapu piekļūstamības prasību atbilstības novērtējums.

Šobrīd Eiropas Savienībā ir pieņemta un pagājušā gada nogalē stājusies spēkā direktīva par publiskā sektora tīmekļa vietņu un mobilo lietotņu piekļūstamību. Direktīva attiecas uz visām valsts un pašvaldību iestādēm, valsts

un pašvaldību finansētām iestādēm un uz iestādēm, kuru valdē ir vairāk nekā 50% valsts vai pašvaldību pārstāvju. Direktīvā ir noteikti tehniskie standarti, kuriem mājas lapai jāatbilst. Tādējādi ir radīts standarts EN 301 549 „Informācijas un komunikācijas tehnoloģiju (IKT) produktu un pakalpojumu publiskā iepirkuma pieejamības prasības Eiropā”, kas ietver IKT produktu un pakalpojumu pieejamības prasības. Tāpat direktīva paredz valstīm noteikt vietu, kur iedzīvotājiem ziņot par vietnēm, kurām, iespējams, netiek nodrošināta piekļūstamība. Turklāt direktīva paredz nodrošināt mājas lapu monitoringu pēc Eiropas Komisijas izstrādātas metodikas. Metodiku paredzēts izstrādāt līdz nākamā gada rudenim. Monitoringa rezultāti būs jāpublisko nacionālā līmenī, bet reizi trīs gados jāziņo arī Eiropas Komisijai. Vēl direktīva paredz veicināt apmācību par piekļūstamību, tāpēc VARAM plāno veikt sarunas ar Valsts administrācijas skolu par publiskā sektora un valsts pārvaldes darbinieku apmācības kursu organizēšanu. Arī VARAM ir aktivitātes, kurās var iekļaut piekļūstamību, tās ieguvumus un e-komercijas jautājumu. Direktīva pieļauj neproporcionāla sloga gadījumā prasības pilnībā neievieš, taču sloga pierādīšanai būs jāņem vērā iestādes lielums, resursi, darbības būtība, jāizvērtē potenciālo lietotāju skaits un potenciālais ieguvums no piekļūstamības prasību izpildīšanas.

Direktīva ir pieņemta pagājušā gada nogalē, bet līdz nākamā gada septembrim prasības jāiestrādā Latvijas tiesību aktos. Sākot no 2019.gada piekļūstamības prasības attieksies uz mājas lapām, kuras tiek izveidotas no jauna, no 2020.gada prasības jāievēro arī jau šobrīd eksistējošām mājas lapām, bet no 2022.gada regulējums attieksies arī uz mobilajām aplikācijām.

Nolemj: Sniegto informāciju pieņemt zināšanai.

4.jautājums

Invaliditātes lietu nacionālās padomes 2017.gada darba plāna apspriešana E.Celmiņa

B.Bicēna, E.Vorslovs, I.Leimane-Veldmeijere

Šī gada darba plānā iekļauti daži pagājušajā gadā neizskatītie jautājumi, Labklājības ministrijas piedāvātie jautājumi un Invaliditātes lietu nacionālās padomes locekļu ierosinātie jautājumi. Apkopojot visus priekšlikumus par iekļaujamām tēmām, šajā gadā jāizskata 18 jautājumi, tāpēc kādā no ceturkšņiem būs nepieciešams rīkot vairāk nekā vienu sēdi.

E.Celmiņa ierosina pēc būtības pārskatīt darba plānā iekļautos jautājumus, lai jautājumus, kuru sākotnējai risināšanai pietiktu ar nozares ministrijas un nevalstiskās organizācijas tikšanos, veiktu kā nozares darba sarunas, tādējādi atslogojot Invaliditātes lietu nacionālās padomes darbu.

Latvijas Vājdzirdīgo atbalsta asociācijas pārstāve un Latvijas Nedzirdīgo savienības prezidents ierosina jautājumu par speciālistu sagatavošanu skatīt plašāk.

I. Leimane-Veldmeijere vēlas papildināt darba kārtības jautājumu par personu ar invaliditāti spēju pildīt Civillikuma 179.punktā noteiktos pienākumus pret apgādībā esošiem bērniem un diskutēt arī par šiem cilvēkiem nepieciešamajiem atbalsta pasākumiem.

Nolemj: Latvijas Nedzirdīgo savienības prezidentam un Resursu centra cilvēkiem ar garīgiem traucējumiem "Zelda" direktorei priekšlikumus par darba kārtībā iekļaujamajiem jautājumiem iesūtīt sekretariātam divu dienu laikā.

Darba kārtību 2017.gadam apstiprināt rakstiskās procedūras veidā.

5.jautājums Dažādi

B. Bicēna interesējas par iespēju Invaliditātes lietu nacionālās padomes sēžu darbu translēt internetā. Uz ko E.Celmiņa norāda, ka Labklājības ministrija šādu iespēju ir apzinājusi, tomēr Labklājības ministrijai nav šādu tehnoloģiju un resursu apraides nodrošināšanai.

Pielikumā:

- 1) Sabiedrības integrācijas fonda 2017.gada 5.aprīļa pilnvara Nr.2-15.3/50 uz 1lp.;
- 2) Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministra 2017.gada 11.aprīļa pilnvara Nr.1-14/2956 uz 1lp.;
- 3) Veselības ministres 2017.gada 13.aprīļa pilnvara Nr.01-12.4/1758 uz 1lp.;
- 4) Ekonomikas ministra 2017.gada 18.aprīļa pilnvara Nr.1-1-2830 uz 1lp.;
- 5) Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas 2017.gada 19.aprīļa pilnvara Nr.2-2.74/1298 uz 1lp.;
- 6) Izglītības un zinātnes ministrijas 2017.gada 19.aprīļa pilnvara Nr.01-10e/1637 uz 1lp.;
- 7) Pētnieku apvienības prezentācija „„Pētījums par starptautisko praksi personu ar invaliditāti atbalsta sistēmu jomā” gala ziņojums” 20 slaidi;

- 8) Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas prezentācija „Ceļā uz pieejamu valsts pārvaldi” 11 slaidi.

Sēdi slēdz: plkst. 12:20

Labklājības ministrs,
Invaliditātes lietu nacionālās
padomes priekšsēdētājs

J.Reirs

R. Veidliņa, 67782951
Ruta.Veidlina@lm.gov.lv